

**OPINTOPOLKUTEHTÄVÄT
NUOREN URA- JA
AMMATINVALINNASSA
- 8.- luokkalaisten kokemuksia
Taitaja-tapahtuman opintopolku-
tehtävistä**

Kaija Paavola ja Anu Uusitalo

**Kehittämishankeraportti
Marraskuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) PAAVOLA, Kaija UUSITALO, Anu	Julkaisun laji KEHITTÄMISHANKERAPORTTI	
	Sivumäärä 25	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen saakka	
Työn nimi OPINTOPOLKUTEHTÄVÄT NUOREN URA- JA AMMATINVALINNASSA - 8.- luokkalaisten kokemuksia Taitaja-tapahtuman opintopolkutehtävistä		
Koulutusohjelma Opinto-ohjaajan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) RYHÄNEN, Auli		
Toimeksiantaja(t)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Ammatillisen toisen asteen kansallinen Taitaja- tapahtuma järjestetään vuosittain. Sen yhteydessä järjestetään yläkoululaisille tarkoitettut opintopolut. Opintopolut ovat tehtäväpolkuja, joiden avulla etsitään informaatiota koulutus- ja uravalinnan tueksi. Kehittämishankkeen tavoitteena oli tarkastella Taitaja-tapahtuman opintopolkutehtävien vaikuttavuutta 8.-luokkalaisten ura- ja ammatinvalinnassa. Hankkeessa pyrittiin myös selvittämään, miten verkossa olevat opintopolkutehtävät toimivat ja miten ne tukivat 8.-luokkalaisten ammatinvalintaa.</p> <p>Aineiston keruu tapahtui Espoo- Uudenmaan alueen yläkoulujen 8.-luokkalaisilta opintopolkutehtäviä tehneiltä oppilailta. Yläkoulujen oppilaanohjaajia tiedotettiin kyselystä ja se toteutettiin keväällä 2008.</p> <p>Työ osoitti, että opintopolkutehtävien vaikuttavuus 8.-luokkalaisten ura- ja ammatinvalintaan oli vähäinen. Pääsyyinä oli, että verkossa olevia opintopolkutehtäviä ei tehty. Tähän vaikutti oppilaanohjaajien vähäinen etukäteisvalmistelu. Opintopolkutehtävät olivat epäselviä ja irrallisia. Taitaja-tapahtuman opintopolkutehtävien tekeminen oli vähäistä, koska opintopolut olivat vastaajien mielestä heikosti organisoitu.</p> <p>Työn tulosten perusteella voidaan todeta, että opintopolkutehtäviä on kehitettävä monipuolisemmiksi, nykyaikaisemmiksi ja nuorten maailmaa lähellä oleviksi. Myös oppilaanohjauksessa tulee kehittää opintopolkutehtävien hyödynnettävyyttä perusopetuksen ammatinvalintasuunnitelussa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Taitaja-tapahtuma, opintopolkutehtävät, ura- ja ammatinvalinnanohjaus, perusopetus		
Muut tiedot		

Author(s) PAAVOLA, Kaija UUSITALO, Anu	Type of Publication Development project report	
	Pages 25	Language Finnish
	Confidential Until ☐	
Title STUDY PATH EXERCISES IN CAREER AND PROFESSION CHOICES FOR YOUNG PEOPLE -8 th grade pupils` experiences in study path exercises in Taitaja-competition		
Degree Programme Teacher Education College, Student Counsellor Education		
Tutor(s) RYHÄNEN, Auli		
Assigned by		
Abstract <p>Finnish National Competition for Vocational secondary level, ‘Taitaja’ – competition is organized every year. Comprehensive school pupils have their own event ‘Study Paths’ in connection with the Taitaja – competition. ‘Study paths’ are routes that include exercises that allow students to get an idea of various professions and working life. The purpose of this project was to find out how the Study paths help pupils to develop their career and profession choices. This project also aimed at finding out, how Study path exercises in the internet were working and how the exercises support pupils’ career counselling.</p> <p>The material for the project was collected by a questionnaire, which was carried out on the area of Espoo-Uusimaa among those 8th grade pupils, who did Study path exercises in the internet. The career counselors were announced about the questionnaire and the questionnaire was put into practice in spring 2008.</p> <p>The results of the project showed that the effectiveness of Study path exercises was low. The main reason was that the internet exercises were left undone, which was caused by the poor informing of counselors beforehand. The Study path exercises were seen as unconnected and unclear. The Study path exercises in Taitaja- competition were also left undone because according to the respondents the Study paths were poorly organized.</p> <p>The results show that the Study paths should be developed so that they are more versatile and modern and closer to the environment, where young people live. The Study paths can also be of good use in career counseling in comprehensive schools.</p>		
Keywords Taitaja-competiton, the Study Paths, career counseling, basic education		
Miscellaneous		

Sisältö

JOHDANTO	2
1 OPPILAANOHAUS PERUSOPETUKSESSA	4
2 KOGNITIIVIS-KONSTRUKTIVISTINEN OHJAUKSEN LÄHESTYMISTAPA	6
3 OPINTOPOLKUJEN TAUSTAA	9
3.1 Opintopolkujen toteutus	9
3.2 Taitaja- tapahtuma.....	10
4 TUTKIMUSONGELMAT	12
5 AINEISTON HANKINTA	12
6 TULOKSET	14
6.1 Opintopolkutehtävien vaikutus perusopetuksen oppilaan koulutus- ja uravalintaan	14
6.2 Miten opintopolkutehtävät auttavat perusopetuksen oppilasta löytämään itseään kiinnostavan ammattialan.....	15
6.3 Miten kehittää opintopolkutehtäviä tiedonhankintalähteenä.....	18
7 POHDINTA	20
LÄHTEET	24

JOHDANTO

Perusopetuksen vuosiluokat 7- 9 ovat nuorelle tulevaisuuden pohdinnan paikka. Nuoria mietityttää, jatkaako perusopetuksen jälkeen lukioon vai ammatilliseen koulutukseen. Ratkaisun tekemistä vaikeuttaa, jos nuorella ei ole selviä ammatinvalintasuunnitelmia. Tietoa eri ammateista ja koulutusvaihtoehdoista nuori saa koulujen oppilaanohjauksessa. Nuorilla on nykyään monia eri vaihtoehtoja tiedon hankintaan, vanhemmat saattavat toimia nuoren tietolähteenä, samoin media ja kaverit.

Perusopetuksen oppilaanohjauksessa pyritään siihen, että oppilas oppii tunnistamaan päätöksiinsä ja valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä. Oppilaat joutuvat tekemään tulevaisuuttaan koskevia päätöksiä epävarmuudessa. Kenelläkään ei ole varmaa tietoa siitä, millainen yhteiskuntamme on siinä vaiheessa, kun nuoret siirtyvät työelämään. Oppilaanohjauksen tavoitteena on valmistaa nuoria tähän epävarmuuteen ja jatkuvaan muutokseen. Toisaalta tulevaisuuttaan pohtivien nuorten on saatava myös riittävästi monipuolista ja luotettavaa tietoa eri ammateista ja koulutusaloista, jotta he voivat tehdä perustellusti tärkeän valinnan oman jatkokoulutuksensa ja tulevaisuutensa suhteen. (Merimaa & Kasurinen, 2006.)

Ammatinvalinta ja oma tulevaisuuden suunta ei selviä kaikille oppilaille peruskoulun aikana. Ohjauksen tapoja ja sisältöjä on kehitettävä siten, että oppilaat saavat tietoa ja kokemuksia työelämästä ja ammateista. Näin he voivat perustaa koulutusvalintansa todelliseen tietoon ja ammattien tuntemiseen eikä sattumaan.

Ammatillinen toisen asteen koulutus vastaa yläkoulun oppilaiden uravalinnansuunnitteluun vuosittaisella Taitaja-tapahtumalla, jonka yhteyteen on järjestetty opintopolut. Ne ovat tehtäväpolkuja, joiden avulla on mahdollisuus hankkia informaatiota koulutus- ja uravalinnan tueksi. Näin nuori voi tutustua häntä kiinnostaviin ammatteihin ja lisätä ammattituntemustaan. Opintopolut sisältävät tehtäviä, joita nuoret tekevät samalla kun kiertävät tapahtumassa. Ennen Taitaja-tapahtumaa on mahdollisuus tehdä tehtäviä internetissä, samoin Taitaja-tapahtuman jälkeen.

Verkossa olevien opintopolkutehtävien päivittäminen oli kehittämishankkeemme ensimmäinen tehtävä. Opintopolkutehtävien teemana vuonna 2008 oli ympäristöosaaminen, yrittäjyys ja kansainvälisyys sekä jatkokoulutusmahdollisuudet. Kehittämishankkeen tavoitteena oli tutkia, missä määrin verkossa olevat Taitaja-tapahtuman opintopolkuja tukevat tehtävät vaikuttavat nuoren koulutus- ja uravalintaan ja miten nuoret kokevat tehtävien toimivuuden. Lisäksi selvitettiin, auttavatko opintopolkutehtävät nuorta hankkimaan tietoa ammateista ja työelämästä.

Kehittämishankkeessa toteutettiin kysely 8.-luokkalaisille, jonka avulla selvitetään, miten opintopolkutehtävien tekeminen auttaa perusasteen oppilasta löytämään häntä kiinnostavan ammaattialan. Kehittämishankkeessa selvitetään, lisääkö Taitaja-tapahtumassa vierailu nuoren tietoa ammateista ja työelämästä.

1 OPPILAANOHIJAUS PERUSOPETUKSESSA

Perusopetuksen oppilaanohjaus perustuu perusopetuslakiin ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Perusopetuslaissa mainitaan, että oppilaalle tulee antaa oppilaanohjausta (11 §). Lisäksi laissa on määrätty, että oppilaalla on oikeus saada opinto-ohjausta; ohjaus on näin määritelty oppilaan subjektiiviseksi oikeudeksi. (Perusopetuslaki 21.8.1998/628.)

Opetussuunnitelman perusteissa todetaan, että ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä jatkumo, johon osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa. Ohjaus nähdään siis kaikkien opettajien tehtävänä. Peruskoulussa toteutettavan ohjauksen on oltava luonteeltaan ennaltaehkäisevää. Lisäksi tulee tukea erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä perusopetuksen jälkeen koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.)

7.–9. vuosiluokkien oppilaanohjauksen muodostavat luokkamuotoinen ohjaus, yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, sosiaaliseen vuorovaikutukseen perustuva pienryhmäohjaus sekä työelämään tutustuminen. Koulun on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän kanssa niin, että oppilas saa tietoa ammattialoista, ammateista ja työelämästä sekä yrittäjyydestä. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.)

Oppilaanohjaus perusopetuksessa voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen: 1) kasvun ja kehityksen ohjaaminen, 2) ohjaus opiskelutaitojen kehittämiseen ja opintojen kulun arviointiin ja 3) ammatillisen suuntautumisen ohjaukseen (Merimaa 2004, 75).

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden koulutus- ja ammattialanvalintaprosessia, johon viime vaiheessa kuuluu jatko-opintoihin hakeminen. Siirtymävaiheet kouluasteelta toiselle ovat ohjauksen kannalta keskeisiä ja niihin tulee kiinnittää huomiota. Ohjauksen tavoitteena on saada nuoret tiedostamaan ammatillisia intressejään.

Nuoret, joiden omakohtaiset ammatilliset intressit eivät ole jostain syystä kehittyneet, ajautuvat muita helpommin syrjäytymiskehitykseen. Ohjauksen tehtävä on luoda kaikille nuorille edellytyksiä ja mahdollisuuksia oman ammatillisen tietoisuuden kehittymiselle. (Merimaa 2004, 75–76.)

Opinto-ohjauksen arviointiraportissa (Numminen ym. 2002, 98–99) tulee esille, että oppilaiden ammatillisen suuntautumisen ohjaus on yksi oppilaanohjauksen ja koulujärjestelmämme ongelma-alueista. Oppilaat saavat hyvin tietoa jatko-opinnoista, mutta tietoa ammateista, työtehtävistä ja työelämästä vähän.

Perusopetuksessa uravalinnanohjaus ja jatkokoulutuspaikan pohtiminen alkaa viimeistään 7. luokalla ja painottuu 9. luokkaan. Ammatinvalinta ei selviä kaikille oppilaille peruskoulun aikana. Ammatillisen koulutuksen valinneista kymmenesosa kertoi tehneensä valinnan vasta yhteishakuvaiheessa. Ammatillisen koulutuksen aloittaneista opiskelijoista 15 % arveli olevansa omalla alallaan. Osa opiskelijoista tarvitsee ammatillisen suuntautumisen ohjausta vielä ammatillisessa koulutuksessa. (Numminen ym. 2002, 98–99.)

2 KOGNITIIVIS-KONSTRUKTIVISTINEN OHJAUKSEN LÄHESTYMISTAPA

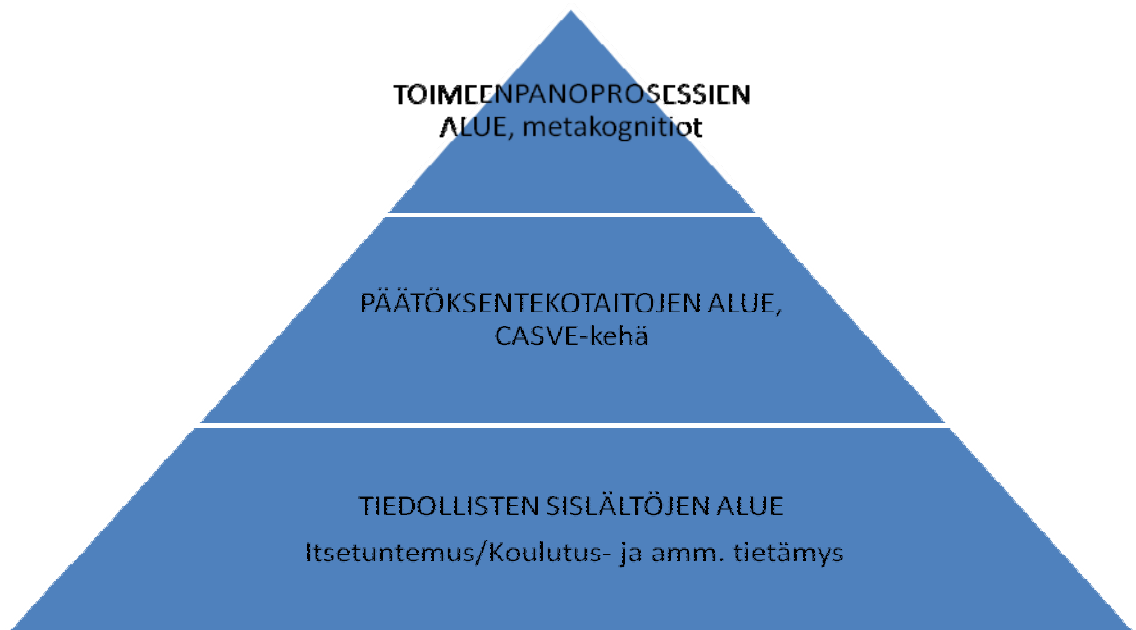
Koulutus- ja uravalinnassa sekä päätöksenteossa nuori tarvitsee työelämä- ja ammattituntemuksen lisäksi käsityksen siitä, mikä olisi juuri hänelle sopiva ammatti tai ala. Itsetuntemus ja ammattien sekä jatkokoulutusvaihtoehtojen tuntemus yhdessä voivat johtaa hyvään ja perusteltuun koulutus- ja uravalintaan.

Työelämä on jatkuvassa muutoksessa, minkä vuoksi tulevaisuuttaan suunnittelevaa nuorta on haasteellista ohjata koulutus- ja uravalinnassa. Tämän vuoksi on tärkeää, että nuori itse hankkii tietoa, pohtii eri vaihtoehtoja ammatillisessa suuntautumisessaan ja tekee perusteltuja valintoja.

Kognitiivis-konstruktivistinen ohjauksikäsitelmä sopii tähän jatkuvaan tiedon muutokseen ja työelämän ennakoimattomuuteen. Sen mukaan tieto on tilannesidonnaista ja rakentuu sekä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa että yksilön oman toiminnan tuloksena. Ihminen nähdään informaation valikoijana, käsittelijänä ja tulkitsijana. Ihminen rakentaa uutta tietoa jo olemassa olevan tietonsa ja aiempien kokemustensa pohjalta. Kukaan ei voi siirtää tietoa oppijaan tai ohjattavaan vaan hän muodostaa sen omien tavoitteidensa mukaisesti. Konstruktivistisessä ohjauksikäsitelmässä painottuvat ympäristön ja kommunikaation merkitys sekä tunteet ja sosiaalinen vuorovaikutus. (Ojanen 2000, 39–41.) Tämän ohjauksikäsitelmän mukaan nuori itse työstää omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä hankkii tietoa. Ohjaajan tehtävänä on auttaa nuorta löytämään hänelle sopivat vaihtoehdot.

Opintopolkuihin ja opintopolkutehtäviin liittyvä teoreettinen tausta perustuu CIP-malliin, joka perustuu tutkimuksiin nuorten informaation käytöstä valintatilanteissa (Lerkkanen, Jeskanen -Aarnipuro, Loikkanen, & Turunen. 2007). Teoreettisena viitekehyksenä opintopolkujen ja opintopolkutehtävien suunnittelussa on koulutus- ja uravalintaan liittyvien päätöksentekotaitojen kehittäminen. Päätöksenteko etenee seuraavien vaiheiden kautta: 1) Valintaongelman tunnistaminen ja tavoitteen asettelu, 2) Koulutus- ja urasuunnitelman laadinta, 3) Tavoitteen saavuttamisen kannalta relevantin materiaalin hyödyntäminen ja 4) Valintaprosessin etenemisen seuranta. (Lerkkanen, Jeskanen-Aarnipuro, Loikkanen & Turunen, 2007.)

Kognitiivista informaation prosessoinnin mallia on kuvattu CIP-pyramidilla:

Kuvio 1. CIP-pyramidi. (Lerkkanen 2002, 25.)

CIP-pyramidin perustan muodostaa tiedollisten sisältöjen alue, johon kuuluvat itsetuntemus sekä koulutus- ja ammattitietämys. Teorian mukaan ammatinvalintaa pohtivan nuoren on 1) tunnettava itsensä, 2) tiedettävä ammateista ja 3) osattava yhdistää itseään ja ammatteja koskeva tietous. Ohjauksen tehtävänä nähdään ohjattavan piirteiden ja ammattien vaatimusten yhteensovittaminen. Itsetuntemuksen alueeseen kuuluvat yksilön arvot, kiinnostuksen kohteet ja taidot sekä se, mitä hän pitää ammatissa ja työssä tärkeänä. Itsetuntemukseen ja ihmisen käsityksiin itsestään vaikuttavat sekä hänen persoonallisuutensa että koko elämäkokemuksensa. Ammattitietoutta ihminen voi hankkia monin eri tavoin esim. ohjaajan tuella; sekä kokemalla ja tekemällä itse asioita että tarkkailemalla toisia ihmisiä (Lerkkanen 2002, 24–25; Sampson 2008.)

CIP-pyramidin keskimmäistä tasoa kutsutaan päätöksentekotaitojen alueeksi. Koulutus- ja uravalintaan liittyvää päätöksentekoa kuvataan kehämäiseksi prosessiksi (CASVE). Päätöksentekoon liittyvä informaation prosessointi alkaa siitä, että ihminen *ymmärtää*, että hänen on tehtävä valinta. Ihminen tunnistaa eron vallitsevan tilanteen ja tavoiteltavan tilanteen välillä. Toinen vaihe päätöksentekoprosessissa on eri vaihtoehtojen kartoittaminen sekä omien ominaisuuksien ja mahdollisuuksien tiedostaminen. Sitä kutsutaan *jäsentämisvaiheeksi*. Kolmas vaihe prosessissa on *synteesin* teko. Siinä

käydään vielä läpi eri vaihtoehtoja, ja yhdistetään toisiaan lähellä olevia vaihtoehtoja. Neljäs vaihe on *arvottaminen*, jossa jäljellä olevat vaihtoehdot laitetaan arvojärjestykseen. Tässä vaiheessa punnitaan eri vaihtoehtojen hyötyjä ja haittoja sekä merkitystä itselle ja läheisille. Viidennessä, *toimeenpanovaiheessa*, tarkennetaan valittua suunnitelmaa ja pohditaan suunnitelman käytännön toteuttamista. Päätöksentekoprosessi päättyy *ymmärtämisen* vaiheeseen, jossa arvioidaan sitä, onko tilanne muuttunut ohjattavan lähtötilanteesta. (Lerkkanen 2002, 26–27; Sampson 2008.)

CIP- pyramidin huippuna on toimeenpanoprosessien alue. Näihin metakognitioihin kuuluvat yksilön sisäinen puhe, itsetietoisuus ja kontrolli. Sisäinen puhe voi olla laadultaan joko positiivista tai negatiivista. Sisäisen puheen laadulla on yhteys yksilön päätöksentekoon ja koulutus - ja uravalintaan sekä ohjaustarpeeseen. Itsetietoisuus tarkoittaa yksilön käsitystä itsestään ongelmanratkaisijana ja päätöksentekijänä. Se sisältää yksilön tietoisuuden ajatusten, tunteiden ja käyttäytymisen vuorovaikutuksesta koulutus- ja uravalinnassa. Siihen liittyy tietoisuus sisäisen puheen ja läheisten ihmisten näkemysten vaikutuksesta valintaan. Kontrolli tarkoittaa sitä, että yksilö tiedostaa sen, missä vaiheessa hän on valinnassaan ja milloin hän tarvitsee lisää tietoa tai ohjausta valintansa tueksi. (Lerkkanen 2002, 27–28; Sampson 2008.)

3 OPINTOPOLKUJEN TAUSTAA

Vuonna 2005 järjestettiin Helsingissä ammattitaidon maailmanmestaruuskisat, WorldSkills 2005. Tätä tilaisuutta varten perustettiin koulu yhteistyöhanke, jonka tavoitteena oli antaa tietoa nuorille eri ammateista ja työelämästä, tarjota opettajille tietoa ammatillisesta koulutuksesta ja tarjota opinto-ohjaajille välineitä työelämän esittelyyn (Lahtinen, Lerkkanen & Sopanen.2005, 95.)

Yhteistyöhankkeessa olivat mukana Opetushallitus, Jyväskylän ammattikorkeakoulu sekä edustajat Skills ry:stä ja Taloudellisesta tiedotustoimistosta. Yhteistyöhankkeen tuloksena syntyivät opintopolut, jotka toteutettiin ensimmäisen kerran WorldSkills – kisoissa Helsingissä. Helsingin kilpailun jälkeen opintopolut ovat jääneet pysyväksi toiminnaksi kansalliseen ammatilliseen Taitaja- tapahtumaan.

Opintopolut ovat Taitaja-tapahtumiin suunniteltuja tehtäväpolkuja, joiden avulla luodaan uudenlainen mahdollisuus hankkia informaatiota koulutus- ja uravalinnan tueksi. Opintopolut perustuvat kokemukselliseen informaatioon. Opintopolkutehtävät muodostuvat verkossa olevista ennakkotehtävistä, tehtävistä Taitaja- tapahtuman aikana sekä tehtävistä Taitaja-tapahtuman jälkeen.

3.1 Opintopolkujen toteutus

Skills Finland ry on tehnyt sopimuksen Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa opintopolkujen toteuttamisesta osana kansallista Taitaja - tapahtumaa. Ammattitaitokilpailut järjestetään vuosittain eri paikkakunnilla. Opintopolut tarjoavat mahdollisuuden kisoja seuraamaan tuleville yläkoulujen oppilaille tutustua eri ammatteihin oman koulutus- ja uravalintansa tueksi (Lahtinen, Lerkkanen & Sopanen.2005, 95.) Opintopolkujen pedagogisena tavoitteena on: *koulutus- ja uravalintaan liittyvän päätöksenteon selkeyttäminen, ammattituntemuksen lisääminen, uraohjauksen toteuttaminen ja erilaisen oppijan huomioiminen.*

Sisällöllisinä tavoitteina on tuottaa opinto-ohjaajien, opettajien ja oppilaiden käyttöön virikemateriaalia ja ennakkoon tehtäviä ammatin- ja uravalinnan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. (Lahtinen, Lerkkanen & Sopenen.2005.96.)

Opintopolkutehtävät julkaistaan verkossa Taitaja-tapahtuman järjestäjän sivuilla. Opintopolku sisältää tehtävät ennen Taitaja- tapahtumaa ja tehtävät Taitaja-tapahtuman jälkeen.

Oppilaalla on mahdollisuus tutustua verkkotehtävien avulla häntä kiinnostaviin ammatteihin ja niihin liittyviin koulutusväyliin. Tehtävien tarkoituksena on myös tutustuttaa oppilas Taitaja-tapahtumassa järjestettäviin opintopolkuihin. Oppilas voi tehtävien avulla valita opintopolut, joista hän on kiinnostunut, ja niitä voi tehdä itsenäisesti tai hyödyntää opinto-ohjauksen tunneilla, ohjauksellisissa pienryhmissä tai henkilökohtaisessa ohjauksessa.

3.2 Taitaja- tapahtuma

Skills Finland ry perustettiin vuonna 1993 nostamaan ammattitaidon arvostusta sekä seuraamaan ammatillisen koulutuksen tilaa. Yhdistyksen perustajina olivat Opetushallitus, ammatillisen koulutuksen järjestäjät, työmarkkinajärjestöt, opettajajärjestöt ja opiskelijajärjestöt. Yhdistys organisoii ammattitaitokilpailuja sekä tukee suomalaisten nuorten osallistumista kansainvälisiin ammattitaito-olympialaisiin mm. huippuosajien valmennusjärjestelmän kehittämisen kautta. (Helander. 2006. 12 – 13) Skills- toiminta muodostuu viidestä ammattitaitokilpailusta:

1. Taitaja 9 – kilpailu
2. Taitaja- kilpailu
3. WorldSkill – kilpailu
4. Abilymbics- kilpailu
5. EuroSkills – kilpailu

Taitaja 9 – kilpailu on perusasteen 9.-luokkalaisille vuosittain järjestettävä kilpailu, minkä tavoitteena on lisätä eri ammattialojen tunnettavuutta. Nuorten Taitaja- kilpailut ovat vuosittain järjestettävät ammatillisen toisen asteen opiskelijoille suunnattu kilpai-

lu. WoldSkills- kilpailu on joka toinen vuosi järjestettävä kansainvälisen ammattitaidon kisa (Helakorpi.2006, 12).

Uutena kilpailuna järjestetään Abilymbics, jonka tavoitteena on lähentää ammatillista osaamista ja työelämää erityistä tukea tarvitseville nuorille. Kilpailun alaikäraja on 15- vuotta, mikä poikkeaa Taitaja- kisan ikärajusta (<http://www.skillsfinland.com>). Vuonna 2008 järjestettiin ensimmäistä kertaa myös EuroSkills- kilpailu, joka on tarkoitettu EU:n jäsenmaissa asuville toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille. (<http://www.euroskills2008.nl/wm>.)

4 TUTKIMUSONGELMAT

Kehittämishankkeen tutkimusongelmat ovat:

1. Miten ammattitaitokilpailujen opintopolkutehtävät vaikuttavat perusopetuksen oppilaan koulutus- ja uravalintaan?
2. Millä tavalla opintopolkutehtävien tekeminen auttaa perusopetuksen oppilasta löytämään itseään kiinnostavan ammattialan?
3. Miten opintopolkutehtävät lisäävät perusopetuksen oppilaan tietoa ammateista ja työelämästä?

5 AINEISTON HANKINTA

Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena oli selvittää opintopolkutehtävien vaikuttavuutta perusasteen oppilaan ammatti- ja uravalintaan. Vaikuttavuutta selvitettiin perusasteen 8.- luokan oppilaille suunnatulla verkkokyselyllä. Kyselyyn vastasivat oppilaat, jotka olivat tutustuneet opintopolkuihin Taitaja2008- tapahtumassa Espoossa sekä myös ne oppilaat, jotka olivat tutustuneet verkossa oleviin opintopolkutehtäviin.

Aineiston keruu tapahtui Espoo-Uudenmaan alueen perusopetuksen oppilaanohjaajien avulla. Kysely toteutettiin 19.4.- 9.5.2008 välisenä aikana digium-kyselynä. Kyselyssä oli sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä.

Kyselyyn vastasi 70 yläkoulun oppilasta. Heistä on tyttöjä 41 (59 %) ja poikia 29 (41 %). Vastanneista 14-vuotiaita on 36, 15-vuotiaita on 33 ja yksi (1) 16-vuotias.

Kyselyn kysymykset oli ryhmitelty tutkimusongelmien mukaisesti kolmeen osaluokkaan:

1. Opintopolkutehtävien vaikutus perusopetuksen oppilaan koulutus- ja uravalintaan

2. Miten opintopolkutehtävät auttavat perusopetuksen oppilasta löytämään itseään kiinnostavan ammattialan
3. Miten opintopolkutehtäviä tiedonhankintalähteenä tulisi kehittää vastaamaan paremmin nuoren tarpeita

6 TULOKSET

6.1 Opintopolkutehtävien vaikutus perusopetuksen oppilaan koulutus- ja uravalintaan

Oppilailta kysyttiin autoiko opintopolkutehtävien tekeminen heitä tulevaisuudensuunnitelmien hahmottamisessa. Vastaajista 40 % on sitä mieltä, että opintopolkutehtävien tekeminen ei auttanut merkittävästi tulevaisuudensuunnitelmissa. Vajaa 13 % vastaajista on sitä mieltä, että opintopolkutehtävien tekeminen auttoi heitä suunnittelemaan tulevaisuuttaan erittäin hyvin / hyvin. Tuloksissa on huomioitava, että noin 33 % vastaajista ei ole tehnyt sähköisessä muodossa olevia opintopolkutehtäviä ennen Taitaja- tapahtumaa.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	erittäin hyvin	2	2,86 %					
2.	hyvin	7	10,00 %					
3.	ei merkittävästi	28	40,00 %					
4.	huonosti	5	7,14 %					
5.	erittäin huonosti	5	7,14 %					
6.	en ole tehnyt opintopolkutehtäviä ennen tapahtumaa	23	32,86 %					
	Yhteensä	70	100 %					

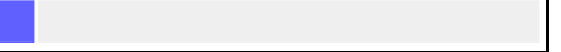
KUVIO 1. Opintopolkutehtävien vaikuttavuus nuoren ammatinvalinnassa.

Kuviossa 2 kuvataan opintopolkutehtävien vaikuttavuutta nuoren koulutus- ja uravalintaan. Vastaajista 77 % on sitä mieltä, että opintopolkutehtävien tekeminen ei muuttanut heidän ammatinvalintasuunnitelmaa. Suurin osa ei-vastauksien antajista ei tiedä, mistä asioista pitäisi hankkia lisätietoa.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	kyllä	16	22,86 %					
2.	ei, miksi?	54	77,14 %					
	Yhteensä	70	100 %					

Kuvio 2. Ammatinvalintasuunnitelmien muuttuminen.

Kuviossa 3 selviää, että Taitaja-tapahtuman yhteydessä olevien opintopolkujen vaikutus nuoren ammatinvalintasuunnitelmiin on merkityksetön. Vastaajista 91 % on sitä mieltä, että tapahtuma ei vaikuttanut heidän ammatinvalintasuunnitelmaansa. Vastaajista 9 % on sitä mieltä, että käynti Taitaja-tapahtumassa muutti heidän ammatinvalintasuunnitelmia. Näistä vastauksista tuli esille mm. muusikon, myyjän ja arkkitehdin ammatit. Yksi vastaajista oli ajatellut opiskella kulttuurialaa, mutta kiinnostui tapahtuman aikana muistakin ammanteista.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	ei	64	91,43%					
2.	kyllä, miten?	6	8,57%					
	Yhteensä	70	100%					

KUVIO 3. Taitaja-tapahtumassa vierailun vaikutus nuoren ammatinvalintasuunnitelmiin.

6.2 Miten opintopolkutehtävät auttavat perusopetuksen oppilasta löytämään itseään kiinnostavan ammattialan

Tiedon löytäminen kiinnostavista ammanteista opintopolkutehtävien avulla ilmenee kuviossa 4. Kysymyksessä kartoitettiin, kuinka hyvin / huonosti nuori löysi opintopolkutehtävien avulla tietoa häntä kiinnostavista ammattialoista. Vastaajista 36 % oli sitä mieltä, että opintopolkutehtävät eivät merkittävästi auttaneet tiedonhankinnassa. Noin 17 % vastasi, että opintopolkutehtävät olivat toimineet hyvin / erittäin hyvin

tiedonlähteenä. Vastaajista 23 % koki, että oli saanut huonosti tai erittäin huonosti tietoa opintopolkutehtävien avulla.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	erittäin hyvin	3	4,29 %					
2.	hyvin	9	12,86 %					
3.	ei merkittävästi	25	35,71 %					
4.	huonosti	8	11,43 %					
5.	erittäin huonosti	8	11,43 %					
6.	en ole tehnyt opintopolkutehtäviä ennen tapahtumaa	17	24,29 %					
	Yhteensä	70	100%					

KUVIO 4. Opintopolkutehtävät tiedonlähteenä.

Opintopolkutehtävien yhtenä tavoitteena on herättää kiinnostus yrittäjyyteen, ympäristöasioihin ja jatkokoulutusmahdollisuuksiin. Kuvioista 5 selviää, että 20 vastaajaa kiinnostui jatkokoulutusmahdollisuuksista. Ympäristöasioista kiinnostui 10 vastaajaa ja yrittäjyydestä 7. Huomioitavaa on, että vastaajista 35 seitsemästäkymmenestä ei ollut tehnyt opintopolkutehtäviä ennen Taitaja-tapahtumaa. Tässä kysymyksessä nuorilla oli mahdollisuus vastata useampaan kuin yhteen vaihtoehtoon.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	yrittäjyydestä	7	10,00%					
2.	ympäristöasioista	10	14,29%					
3.	jatkokoulutusmahdollisuuksista	20	28,57%					
4.	en ole tehnyt opintopolkutehtäviä ennen tapahtumaa	35	50,00%					
5.	jostakin muusta, mistä?	11	15,71%					
	Yhteensä							

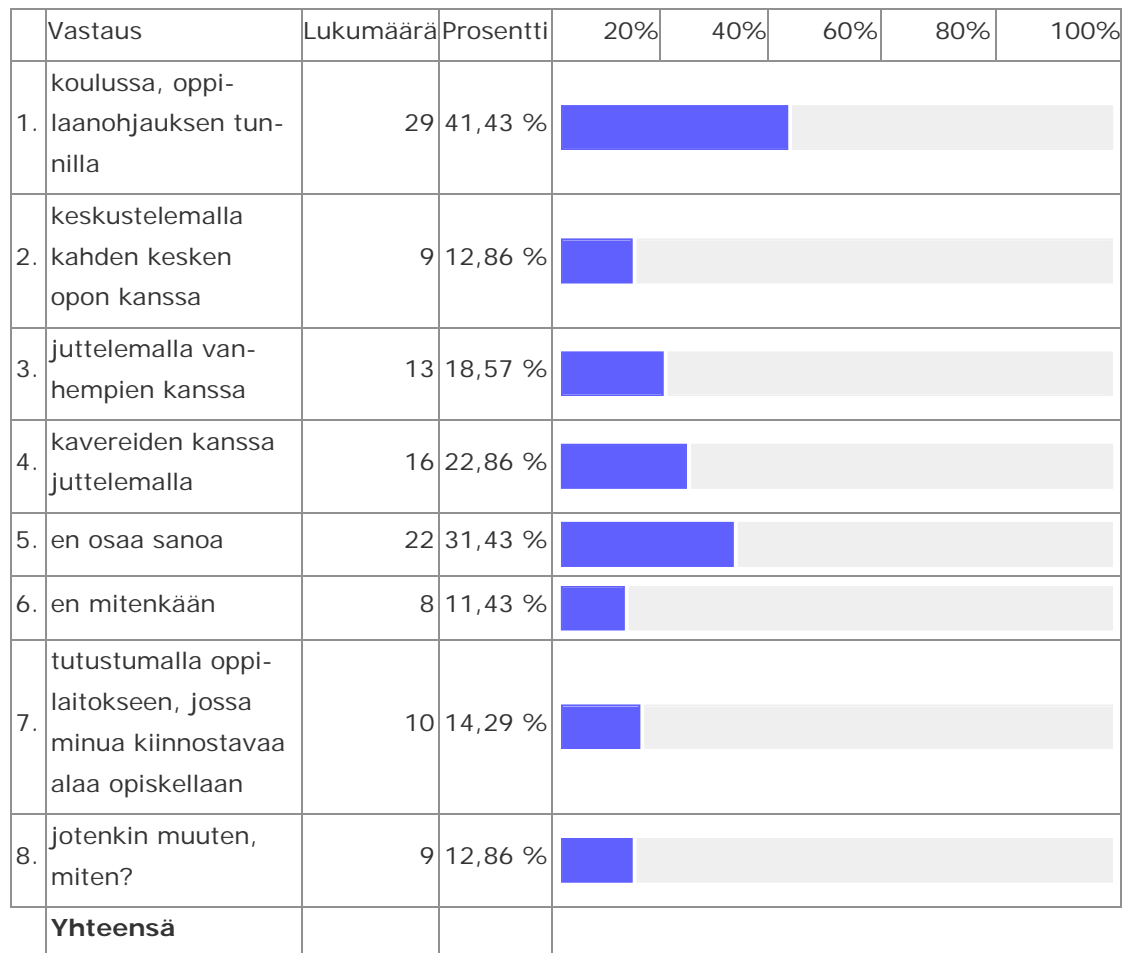
KUVIO 5. Kiinnostus ympäristöasioista, yrittäjyydestä ja jatkokoulutuksesta.

Taitaja-tapahtumassa opintopolut muodostuvat eri ammattialoista. Kyselyssä selvitetiin, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet nuoren opintopolun valintaan. Vastaajista ainoastaan 7 % oli valinnut opintopolun ennen Taitaja-tapahtumaa tehtyjen tehtävien perusteella. Vastaajista 39 % ilmoitti opintopolun valinnan kriteeriksi ammattien kiinnostavuuden. Toiseksi eniten opintopolunvalintaan vaikutti sattuma ja kolmanneksi eniten jokin muu syy. Näitä syitä ovat mm: ” ei ollut muita kivoja; en tutustunut mihinkään polkuu; valitsin vaan jonkun, missä olis kivaa tekemistä; käytiin kaikissa.” Tässä kysymyksessä nuorilla oli mahdollisuus vastata useampaan kuin yhteen vaihtoehtoon.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	ammatit kiinnostavat	27	38,57%					
2.	kavereiden kiinnostuksen mukaan	10	14,29%					
3.	sattumalta	23	32,86%					
4.	opintopolun nimi oli mukava	1	1,43%					
5.	opo suositteli	3	4,29%					
6.	ennen tapahtumaa tehtyjen tehtävien perusteella	5	7,14%					
7.	jokin muu peruste, mikä?	12	17,14%					
	Yhteensä							

KUVIO 6. Opintopolun valintaperusteet.

Kuviosta 7 selviää, millä tavalla nuori aikoo jatkaa ammatinvalinnan pohdintaa. Vastaajista 41 % haluaa jatkaa ammatinvalinnansuunnittelua koulussa oppilaanohjauksen tunnilla. Vastaajista 23 % juttelee kavereidensa kanssa ja noin 19 % omien vanhempiensa kanssa. Noin 44 % vastaajista ilmoittaa, ettei osaa sanoa miten jatkaa ammatinvalintaansa tai ei ole aikeissa jatkaa sitä mitenkään. Tässä kysymyksessä vastaajilla oli mahdollisuus valita useita eri vastausvaihtoehtoja.

KUVIO 7. Ammatinvalintasuunnittelun jatkaminen.

6.3 Miten kehittää opintopolkutehtäviä tiedonhankintalähteenä

Kehittämishankkeen yhtenä tehtävänä oli arvioida opintopolkutehtävien toimivuutta nuoren koulutus- ja uravalinnassa. Kuviossa 7 kuvataan nuorten käsitystä opintopolkutehtävien nettilinkkien toimivuudesta tietolähteenä. Lähes 35 % vastaajista ei ole tehnyt lainkaan opintopolkutehtäviä ennen Taitaja-tapahtumaa. Vastaajista 24 % oli sitä mieltä, että nettilinkit eivät merkittävästi toimi tietolähteenä. Vastaajista 29 % oli sitä mieltä, että opintopolkutehtävien nettilinkit toimivat erittäin hyvin tai hyvin tietolähteenä. Huonoksi tai erittäin huonoksi nettilinkkien toimivuuden arvioi 13 % vastaajista.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	erittäin hyvin	4	5,71%					
2.	hyvin	16	22,86%					
3.	ei merkittävästi	17	24,29%					
4.	huonosti	3	4,29%					
5.	erittäin huonosti	6	8,57%					
6.	en ole tehnyt opintopolkutehtäviä ennen tapahtumaa	24	34,29%					
	Yhteensä	70	100%					

Kuvio 8. Miten opintopolkutehtävien nettilinkit toimivat tietolähteenä.

Kyselyssä selvitettiin, mistä vastaajat mieluiten hankkivat tietoa ammateista. Mieluisimpana tiedonhankintakanavana vastaajat pitävät www-sivuja, 62 % etsii tietoa mieluiten internetin avulla. TET-jaksojen avulla ammattitietämystään lisäksi 24 % vastaajista. Vastaajista 13 % hakee tietoa oppilaitosten esitteistä. Oppilaanohjaajalta ja opettajilta tietoa hankkii 13 % vastaajista, 10 % pitää hyvänä tiedonhankintaväylänä mediaa (tv, radio, lehdet). Messuilta tietoa hankkii 11 % vastaajista. Muita mainittuja tiedonhankintakanavia olivat puhelin ja vanhemmat.

	Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
1.	messuilta	8	11,43%					
2.	www-sivuilta	43	61,43%					
3.	oppilaitosten esitteistä	9	12,86%					
4.	mediasta (tv, radio, lehdet)	7	10,00%					
5.	TET-jaksolta	17	24,29%					
6.	opolta ja opettajilta	9	12,86%					
7.	jotenkin muuten, miten?	8	11,43%					
	Yhteensä							

KUVIO 9. Tiedonhankintalähteet.

7 POHDINTA

Skills Finland ry ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun opettajakorkeakoululla on sopimus Taitaja-tapahtuman opintopolkujen toteuttamisesta ja niiden kehittämisestä. Kehittämishankkeen tavoitteena oli verkossa olevien opintopolkutehtävien päivittäminen. Tähän kuului tarkistaa opintopolkutehtävien yhteydessä olevien nettilinkkien toimivuus sekä nettilinkkien ajanmukaisuus. Opintopolkutehtäviin lisäsimme näkökulman yrittäjyydestä, ympäristöosaamisesta ja jatkokoulutusmahdollisuuksista.

Kehittämishankkeen toisena tehtävänä oli selvittää kyselyn avulla, miten verkossa olevat opintopolkutehtävät selkeyttävät 8 -luokkalaisten nuoren ura- ja ammatinvalintaa. Kolmanneksi selvitettiin, minkä verran mahdolliset olemassa olevat ammatinvalintasuunnitelmat muuttuivat opintopolkutehtävien tekemisen jälkeen.

Vuosittain järjestettävän Taitaja-tapahtuman yhtenä tarkoituksena on kerätä eri ammattialojen huippuosaajat kilpailemaan paremmuudestaan. Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus on viime vuosina lisääntynyt. Tähän vaikuttanee mm. Taitaja-tapahtuman tekemä markkinointityö ammatillisesta huippuosaamisesta. Ammatillinen koulutus on haluttua. Esimerkiksi kevään 2008 yhteishaku, jossa ammatilliseen koulutukseen oli hakijoita enemmän kuin lukioihin, kertoo ammatillisen koulutuksen vetovoimasta. Helsingin Sanomien (29.8.2008) mukaan ammattikoulutuksen paikkoja lisätään tuhannella. Perusteluna paikkojen lisäämiselle on yhteishaussa ilman koulutuspaikkaa jääneet nuoret. Tavoitteena on, että jokaiselle peruskoulun päättävälle nuorelle löytyy opiskelupaikka.

Taitaja-tapahtuma tarjoaa perusopetuksen nuorille mahdollisuuden tutustua eri ammattialoihin. Kehittämishankkeessa selvitettiin opintopolku-mallin tarjoamien tehtävien vaikutusta 8-luokkalaisten nuoren ura- ja ammatinvalintaan. Kyselystä ilmenee, että opintopolkutehtävät eivät juuri vaikuta nuoren ammatinvalintaan. Ainoastaan kuusi vastaajaa seitsemästäkymmenestä kertoi muuttaneensa ammatti- ja uravalintasuunnitelmiaan Taitaja-tapahtuman opintopolun kierrettyään. Tähän vaikuttanee useat eri tekijät. Nuoren identiteetti on muotoutumassa, ja suurin osa valveillaoloajasta menee arkisten asioiden miettimiseen. Erityisesti avointen kysymysten vastauksista välittyy, että suurin osa vastaajista on ammatinvalintaprosessissaan aivan alussa, tai tämä pro-

sessi ei ole edes käynnistynyt. Nuorilla ei ole tullut sitä ymmärtämisen vaihetta (vrt. CASVE-kehä), että oma elämänvaihe edellyttää valintaa ammatillisesta suuntautumisesta. Vaikuttaako tähän osaltaan se, että vastaajat ovat 8. luokkalaisia. 14- vuotias ei tiedä, mihin isona haluaa töihin. Päätös jatko-opinnoista tehdään 9. luokalla. Tulevaisuus ja siihen liittyvä ammattiin valmistuminen ovat nuoren mielessä kaukaisia asioita. Kaverit ja heidän kanssaan oleilu on tärkeämpää. Nuori ei kehityksen tässä vaiheessa tunnista omia vahvuuksiaan. Useat ammatit vaikuttavat mielenkiintoisilta, mutta jos tuntemusta omista kyvyistä ja vahvuuksista tai edes toiveista ei jostain syystä ole, on nuoren hyvin vaikea pohtia ammatinvalintaansa. Tämän voisi kiteyttää siten, että ei osata hakea, kun ei tiedetä, mitä pitäisi hakea

Taitaja-tapahtuman opintopolkujen vetovoimaisuus on nuorille vähäinen. Taitaja-tapahtumassa nuorten mukaan: *vain kierrellään, ollaan kavereiden kanssa, hengailaan*. Tapahtuman ammatillinen anti on parempi, jos kouluissa valmistaudutaan ennakoon tapahtumaan. Oppilaanohjaustunnilla on hyvä käydä läpi Taitaja-tapahtuma, sen sisältö ja tapahtuman ammatillinen merkitys. Verkossa olevien ennakotehtävien tekeminen antaa lisäarvoa myös Taitaja-tapahtuman opintopolkuihin tutustumiseen.

Opintopolkutehtäviä tehdään kohtuullisen vähän. Kyselyyn vastanneista yli 30 % ei ole tehnyt tehtäviä ennen tapahtumaa. Opintopolkutehtäviä on kehitettävä, jotta ne houkuttelevat nuoria hankkimaan tietoa ja pohtimaan omaa koulutus- ja uravalintaansa. Oppilaanohjaajia tulee informoida ja ohjata heitä tehtävien käyttöön oppilaanohjauksessa.

Nuorten ajatukset siitä, millaista apua he vielä haluavat oppilaanohjaajaltaan ammatinvalintansa tueksi, ovat hyvin moninaiset. Kyselyssä tuli ilmi asioita yksittäisistä kysymyksistä laajempiin kokonaisuuksiin. Oppilaanohjauksessa on suuri haaste pystyä vastaamaan nuorten tarpeisiin niin, että heillä on edellytyksiä tehdä järkeviä, perusteltuja valintoja tulevaisuutensa suhteen. Tietoa on saatavilla paljon eikä yksittäinen oppilaanohjaaja pysty tätä kaikkea tietoa hallitsemaan eikä välttämättä kaikkiin kysymyksiin vastaamaan. Opintopolkutehtävät, yhtenä tapana hankkia tietoa, voivat hyvin toimiessaan olla oiva apuväline myös oppilaanohjaajan työn kannalta.

Verkossa olevien opintopolkutehtävien tarpeellisuutta tukee myös se, että nuoret ilmoittavat mieluisimmaksi tiedonhankintakanavaksi internetin www-sivut. Internet on

mieluisuus tapa hankkia tietoa ammateista. Verkkotehtävien ja muiden ohjauksen apuvälineiden laatu tulee olla sellainen, että ne todella innostavat nuoria pohtimaan omaa ammatillista suuntautumistaan.

TET- jakso koetaan mieluisaksi tavaksi hankkia tietoa ammateista. Nuoret kokevat, että ovat saaneet TET-jaksolla käsityksen työstä, jota ko. työpaikalla tehdään. Kyse-lyyn vastanneista noin 75 % on sitä mieltä, että on TET-jaksolla saanut hyvin/erittäin hyvin tietoa työstä. Nuoret tarvitsevat teoreettisen tiedon lisäksi omakohtaisia kokemuksia työstä ja erilaisista ammateista oman ammatinvalintansa tueksi. Niin TET-jaksojen kuin Taitaja-tapahtuman järjestelyihin ja toimivuuteen on siis syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Nuoret kokivat Taitaja-tapahtuman merkityksen vähäisenä ammatillisen urasuunnitelun kannalta. He kokivat tapahtuman sekavaksi, ei niin informatiiviseksi, ja opintopolut heikosti järjestetyiksi. Opintopolut ja verkossa olevat Taitaja-tapahtumaan liittyvät etukäteistehtävät menivät sekaisin. Tämä näkyi etenkin avointen kysymysten vastauksissa. Tapahtuma jäi osalle irralliseksi, mihin olisi auttanut etukäteistehtävien tekeminen. Etukäteistehtävien tekeminen jäsentää Taitaja-tapahtuman opintopolkuja. Nuoren itsetuntemuksen vahvistaminen oppilaanohjaustunneilla auttaa siihen, että Taitaja-tapahtuma on nuoren ammatinvalintaa tukeva. Nuoren minäkuvan rakentaminen tulee aloittaa perusasteen alaluokilta ja jatkumo tulee olla yläkouluun. Näin jatko-opintojen valinta helpottunee. Oppilaanohjauksessa voisi hyödyntää Casve- kehämallia. Ammatinvalintaa pohtivan nuoren on tunnettava itsensä, tiedettävä ammateista ja osattava yhdistää itseään ja ammatteja koskeva tietous.

Tulevaisuuden Taitaja-tapahtuman yhteyteen organisoitaviin opintopolkuihin toivoisi raikkautta ja nuoren arkea lähempänä olevia asioita käsiteltäväksi. Opintopolut tulee merkitä selvästi ja oppaiden tulee tietää opintopolkujen sisällöistä. Espoossa muutama opintopolkuopas ei tiennyt, mitä tekevät tapahtumassa. Tämä ei kannusta nuoria vierailemaan opintopoluilla ja etsimään opintopolkujen avulla tietoa.

Toinen kehittämisenkohde on verkkotehtävien uudistaminen. Tehtävät tulee olla suhteellisen nopeasti tehtävissä ja kohtuullisen yksinkertaisia. Tehtävien sisällön tulee vastata elinkeinoelämän vaatimuksia ja vastata työvoimapulaan.

Verkkotehtävien uudistamisessa on hyvä huomioida valtakunnallinen tehtävien hyödynnettävyys. Tällä hetkellä verkkotehtäviä käyttävät sen alueen nuoret, missä Taitaja-tapahtuma sillä hetkellä järjestetään. Verkkotehtävät antavat kaikille suomen perusteen 8.-9.-luokan oppilaille mahdollisuuden hyödyntää tehtäviä heidän ura- ja ammatinvalintasuunnittelussaan. Oppilaanohjaajat voivat hyödyntää verkkotehtäviä oppilaan itsetuntemuksen vahvistamisessa sekä ammatinvalintasuunnittelussa.

Taitaja- tapahtuma on merkittävä ammatillisen osaamisen suur tapahtuma etenkin alueellisesti ja valtakunnallisesti. Tapahtuman järjestävä taho sijoittaa merkittävästi resursseja tapahtuman onnistumiseen. Tapahtuma ei siitä huolimatta vastaa nuoren tarvetta saada tietoa ja kokemuksia häntä kiinnostavista ammateista. Opintopolkuihin tulee sisällyttää enemmän kokemuksellista oppimista. Tiedonhankinta ja kokemukset tämänkaltaisesta tapahtumasta tulee olla oppilaalle mielenkiintoista. Taitaja-tapahtuman yhtenä tarkoituksena on antaa nuorelle elämyksiä ja kokemuksia löytää häntä kiinnostava ammattiala. Jokaisen oppilaan tulee kokea itsensä merkittäväksi Taitaja-tapahtuman osallistujaksi. Taitaja-tapahtumassa vierailijoita tulee kunnioittaa siten, että tapahtuman järjestäjä panostaa ammattitaitoisiin oppaisiin. Myös eri ammattialojen esittelyssä tulee olla asiantuntevat esittelijät.

LÄHTEET

Helander, J. 2006. Reunamerkitöjä ohjaukseen 1. Tieteellisiä, ammatillisia ja kokemuksellisia puheenvuoroja opinto-ohjauksesta. Saarijärvi. Hämeen ammattikorkeakoulu.

Hätönen, H. Eläköön opetussuunnitelma II. 2006. Opetushallitus. Saarijärven Offset Oy.

Lahtinen, M., Lerkkanen, J. & Sopenen, R. Opintopolku St. Gallenista Helsinkiin-opintopoluilta vaihtoehtoja ammatilliseen tulevaisuuteen WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM – kilpailut. Saarinen, H. (toim.) Hämeen Ammattikorkeakoulu. 2005. Saarijärven Offset Oy, Saarijärvi.

Lerkkanen, J. 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista haittaavat ajatukset sekä niiden yhteys ammattikorkeakouluopintojen etenemiseen ja opiskelijoiden ohjaustarpeeseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 14.

Lerkkanen, J., Jeskanen-Aarnipuro, A., Loikkanen, S. & Turunen, S. 2007. Opintopolkukäsikirja.

Liiten, M. 2008. Ammattikoulutuksen paikkoja lisätään vielä tuhannella. 29.8.2008. Helsingin Sanomat.

Merimaa, E. & Kasurinen, H. Oppilaanohjaus. Opetussuunnitelmatyön tukimateriaali. 2006. <http://www.edu.fi/page.asp?path=498,1329,8082,29532>, luettu 24.10.2007

<http://www.skillsfinland.com>, luettu 8.10.2007

www.euroskills2008.nl/wm., luettu 8.10.2007

<http://www.skillsfinland.com/default.asp?f=2&t=1&p=151700&subp=151700>, luettu 8.10.2007

<http://www.taitaja2007.com/default.asp?f=2&t=50&p=154300&subp=154300>, luettu 8.10.2007

Merimaa, E. 2004. Oppilaan ja opiskelijan ohjaus perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmassa. Teoksessa Kasurinen, H. (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään –opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Opetushallitus, 71-81.

Numminen, U., Jankko, T., Lyra-Katz, A., Nyholm, N., Siniharju, M. & Svedlin, R. Opinto-ohjauksen tila 2002. Opinto-ohjauksen arviointi perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa sekä koulutuksen siirtymävaiheissa. Opetushallitus. Arviointi 8/2002.

Ojanen, S. 2000. Ohjauksesta oivallukseen. Ohjausteorian kehittelyä. Helsinki: Palmenia.

Perusopetuslaki 21.8.1998/628, luettu 16.5.2008

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus.
http://www.oph.fi/ops/perusopetus/pops_web.pdf, luettu 16.5.2008

Sampson, J: Luentomateriaali. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu, 3.3.2008.